

1753, 20.

DISPUTATIO IVRIDICA
VIGESIMA TERTIA
**SELECTIORA IVRIS
PRINCIPIA**

AD
ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRI XVI. SPECIMEN I. CONTINENS

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
INDVLTV
PRAESIDE

IO. TOBIA RICHTERO

PHIL. ET I. V. D. NEC NON PROF. PVBL. ET
COLLEGII MINOR. PRINCIP. COLLEGIATO

AD DIEM VII. APR. A. C. N. MDCCLIII.

H. L. Q. C.

PVBLICE VENTILANDAM PROPONIT
CAROLVS HENRICVS KUPPERMANN
GVVENA - LV SATVS.

L I P S I A E
LITTERIS LANGENHEMIIS.

H. D. Gelpke

DISPUTATIO IVRIDICA
VIGESIMA TERTIA
SELECTIO IVRIS
PRINCIPALIA

ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRARIÆ SPECIMEN I. CONTINENS

MYSTICIS ICTORVM ORDINIS
INDVLTIV
P. R. E. S. I. D. E.
IO. TORIA RICHTERO

LIBRI ET L. W. D. NEC NON FLORE PARL. ET
COLLEGIUM MINOR. PRINCIP. COLLEGIATO
AD DIEM VII. APR. A. G. M. MDCCCLIII.

AVRICE VENTILANDAM PROTONIT
CAROLVS HENRICVS KUPFERMANN

M. D. Richter

Q. D. B. V.
SELECTIORVM IVRIS
PRINCIPIORVM
AD DIGESTORVM
LIBRVM XVI. SPECIMEN I.

Inutile est multum de causa SCti
Velleiani disputare, an illa sexus
imbecillitas ^{a)} vera sit, an vero
quaedam substituenda sit alia.

Quod enim hoc SCto constitutum est, ius
singulare continet ^{b)} cuius causam scire vel
ideo parum iuuat, quoniam ea, quae contra

A 2

iuris

4 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

iuris rationem introducta sunt, ad consequentiam produci non possunt.) Deinde Legislatoris intentionem hac in re, etiam absque SCti causa perspecta, satis intelligimus, cum claris verbis dictum sit; *factum est Senatus Consultum, quo plenissime foeminis omnibus subuentum est.* ^{a)} Denique qui nimium de illa causa solliciti sunt, facillime in deuiam deducuntur, quandoquidem vel eam iocose, nec sine foeminarum iniuria, demonstrant, videlicet:

*Quid leuius fumo? flumen, quid flumine? ventus
Quid vento? mulier, quid muliere nihil?*

vel contra legislatoris mentem dubitant, vtrum iis etiam foeminis conferatur subuentum, quae virili animo moreque agunt, et imbecilles vix appellari merentur.

a) de qua in L. 2. §. 2. ff. ad SCt. Velleian.

b) arg. L. 40. pr. ff. de condict. indebiti L. 9. C. eod.

c) L. 14. ff. de legib.

d) L. 2. §. 1. ff. ad SCt. Velleian.

II.

Masculus qui vna cum foemina pro alio fideiussit, subducta foemina in solidum tenetur ^{a)}

tur: a) at vero si masculus et foemina expromittendo alienam obligationem in se susceperunt, ille tantum pro rata, haec plane non obstringitur. b) Quenamvero est ratio diuersitatis? Priori casu masculus ideo in solidum tenetur, quia foemina, quae cum illo simul fideiusserat, ob SCtum Velleianum ciuilliter non est soluendo, eoque casu confideiussor solus in solidum obstringitur. c) Sed altero casu masculus ob expromissionis naturam obligatur tantum pro rata, quoniam expromittens alterius obligationem initio statim plane, attamen cum foemina diuisam in se suscepit. Idemque haud obscure constituit imperator GORDIANVS. d) Deinde Lex deficit, qua expromissorum alter in solidum teneatur, quoties alter non est soluendo.

a) L. 48. pr. ff. de fideiussorib.

b) L. 8. C. ad SCtum Velleian.

c) L. 10. §. 1. C. de fideiussoribus.

d) in all. L. 8. C. ad SCtum Vellei.

Obst. all. L. 48. pr. ff. de fideiussorib.

III.

Foemina quae apud Germanos iurisdictione patrimoniali gaudet, SCto Velleiano
 A 3 nihilo-

6 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

nihilominus munita est. Hac enim Lege omnibus foeminis indistincte subuenitur: *) quae vero iurisdictionem exercet, adhuc est et manet foemina, nec ideo, quod iudicis partibus fungi queat, mutare sexum conspicitur. Nec adest ratio, cur foeminae iurisdictionem habentes hac parte deterioris sint conditionis, quam aliae, quae tantum in numero subditorum reperiuntur constitutae. Accedit, quod nec *Senatus Romanus* dum conderet SCtum, nec imperator *IUSTINIANVS* dum illud tanquam suam Legem Corpori Iuris inferi curaret, b) de his foeminis iudicibus cogitauerit, siquidem tunc temporis iurisdictione, quemadmodum in Germania, praedio cohaerere foeminisque concedi non solebat; quare tanto minus probabile est, in iis exceptionem, de qua quidem Leges ipsae silent, legislatorem statuere voluisse.

a) L. 2. §. 1. ff. de SCto Velleiano

b) L. 1. §. 5. 6. C. de veter. iur. enucleand.

Dissentire viderur *CARPZOVIVS* ob rationes P. II. Conf. XV. def. 9. allegatas.

IV.

Renunciatio S^Cti Velleiani a foemina facta, in se validissima est, tum ob generale iuris principium, quo vnusquisque fauori pro se introducto renunciare potest, ^{a)} tum ob effectum POMPONII. ^{b)} Ait vero POMPONIVS: *Si mulier pro eo, pro quo intercesserit, iudicium parata sit accipere, vt non in veterem debitorem actio detur, quoniam S^Cti exceptionem opponere potest, cauere debet, exceptione se non vsuram, et sic ad iudicem ire.* Quibus ex verbis manifestum est, S^Ctum tunc in mulierem quae fideiussit, actionem concedere, vbi haec cauit, *exceptione se non vsuram.* At vero tota mulieris perfecta obligatio hac Lege firmata, ratione illa, quod exceptione se non vsuram cauerit, vix ac ne vix quidem nitetur, nisi generaliter S^Cto renunciare liceret. Tantum igitur abest, vt Lex ista, quod alii sentiunt, ad casum specialem sit restricta, vt potius generale contineat principium, eoque firmetur.

a) L. 29. C. de pact.

b) L. vlt. §. 4. ff. de S^Cto Velleiano.

Dissentit LVDOVICI Doctrina Pandect. Lib. XVI. Tit. I. §. 10.

V.

V.

Tantum abest, ut foeminae, quae intelligunt et volunt quod agunt, pacisci et contrahere ac eo nomine valide obligare se possint, ^{a)} quoniam ex Legibus non apparet se obligandi facultatem iis esse ademptam, ut potius ipsa iuris auctoritate teneantur, atque citra S^Cti Velleiani auxilium conveniantur, quoties ipsae principaliter debitrices sunt. ^{b)} Hinc equidem non dubito, quin et aliis indemnitate promittere, ac eo nomine conveniri queant, dummodo novam obligationem contrahant, nec aliam ab alio iam contractam in se suscipiant. ^{c)} Mirum igitur esse non potest, qui factum ut I^Ctus AFRICANVS ^{d)} statuerit, matrem non habere S^Cti exceptionem, ubi tutoris heredi persuasit, ut suo periculo hereditatem adiret. Ita vero AFRICANVS: *Tutor pupilli decesserat herede instituto Titio: cum de adeunda hereditate dubitaret, quoniam male gesta tutela existimaretur, persuadente matre pupilli, ut suo periculo adiret, adiit: stipulatusque de ea est, indemnem se eo nomine praestari. Si ex ea causa Titius pupillo aliquid praestitisset, isque matrem conveniret, negavit exceptioni*

ceptioni *SCti* locum esse. Mater itaque hoc casu obligata tenetur, quia haec tota obligatio, tanquam noua matrisque propria, ad *SCtum* non pertinet, vel ut ait *ICTus*: *quando vix sit, ut aliqua apud eundem pro eo ipso intercessisse intelligi possit.* Ex iisdem principiis is quoque, qui mandato mulieris adiit hereditatem, et ob id damnum passus est, a muliere mandante indemnitate petere: haec autem *SCti* auxilio haud uti potest. Cuius rationem laudatus *ICTus* ipse ita reddit ^e) *Quando, inquit, non ea mente fuerit, ut pro his intercederet, sed tutoris aduersus pupillum et ceteros forte creditores indemnitate hereditatem praestaret.* Quod vero *ALEXANDER* imperator ^f) constituit: *Sin autem tutore se excusare volente, ipsa se interposuit, indemnitate ei re promittens, auxilio SCti uti minime prohibetur; id BRUNNEMANNVS* ^g) de casu, quo tutor est creditor pupilli, quoue mater pupilli pro filio suo indemnitate promittit, meo quidem iudicio accurate accepit. Quae sententia ex verborum Legis nexu haud difficulter colligitur. Quando enim dicitur: *tutore se excusare volente ipsa se interposuit*, verba haec indicant, ante susceptam tutelam adfuisse iam

B

obliga-

IO SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

obligationem, pro qua mater se interposuit. Cumque mater in fauorem tutoris intercessisse dicatur, alius casus quam qui a BRVNNEMANNO propositus est, hoc loco excogitari non potest.

- a) arg. §. 8. I. de inutil. stipulat.
- b) L. 2. C. ad SCt. Velleian.
- c) L. 6. pr. C. et L. 2. §. 5. ff. ad SCt. Velleian.
- d) L. 19. pr. ff. eod.
- e) L. 19. §. 2. ff. eod.
- f) L. 6. §. 1. C. ad SCt. Velleian.
- g) BRVNNEMANNVS Commentar. in Cod. ad L. 6. C. ad SCt. Velleian. cum CUIACIO Lib. X. Quaestion. Papinian. T. IV. p. 200. sequ.

Paulo aliter GVILIELM. BEST. Ration. Emendandi Leg. Cap. V. §. 8. allegatam L. 6. C. ad SCt. Velleian. explicat, in eaque mulierem suscepisse obligationem tutorum, qui actione tutelae iam erant obligati, arbitratur; cuius tamen opinioni non adstipulamur.

VI.

Vxor post mortem mariti pro eo nondum valide intercedit, nec eius debita, pro liberanda fama fideique data, se soluturam vere promittit. Etenim vidua sic etiam fideiubet, debitumque alienum, quod credito-
res

res ex hereditate mariti non sint consecu-
turi, in se suscipit, quod tamen cum effectu
facere nequit. ^{a)} Et quamvis blanditiae iam
cessent, quibus mariti vxores ad interce-
dendum, et vt propria iura negligant, in-
ducere decipereque censentur; vidua tamen
adhuc foemina, adeoque Scto Velleiano tu-
ta manet. Nec aliud ipse imperator IVSTI-
NIANVS voluisse videtur, quando ait: ^{b)}
*Etsi consentiat mulier secundum speciem in in-
tercessionibus, sit omnino indemnis, nisi etiam
secundum, sicuti praediximus, celebrauerit
consensum.* Quibus verbis vxor pro marito
intercedens, eodem cum aliis foeminis inter-
cedentibus iure gaudere significatur. Quam-
uis itaque Leges vxoribus hac in re praeser-
tim ob blanditias maritorum subueniant;
iisdem tamen etiamsi blanditiae cessent, vt
foeminis adhuc subuentum intelligitur.

a) L. 2. §. 1. et 5. ff. ad Sct. Velleian.

b) Nou. LXI. c. 1. §. 2. add. §. 1.

Dissent. LAVTERBACH. Colleg. Pandect. Lib. XVI.

Tit. 1. §. 6. cum MEVIO P. VII. Dec. 229. et
sequ.

VII.

Compensare is etiam potest, qui, an-
tequam ex altera parte debitum superuene-
rit

12 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

rit, se soluturum quod debet, iuravit. Soluit enim qui compensat; *) hinc illa qualitas sub qua iuravit, cessat, quandoquidem iuramento se soluturum promiserat debitum, quod nunc per superueniens alterius debitum, adeoque per compensationem ipso iure sublatum est. Iusiurandum vero vi omni destituitur, quoties deficit id, quod quis praestitutum se asseueravit. Deinde quamvis debitor, qui iuravit, soluat, ei tamen alter tantam pecuniae summam, quanta compensationem admittit, mox reddere tenetur; ex quo manifestum est, iusiurandum etiam seruatum in effectu nihil operari, sed inutilibus ambagibus atque impensis tantum praebere ansam.

a) L. 2. L. 21. ff. L. 4. C. de compensationibus L. 2. §. 3. in f. de dolo malo et meti exception. et perinde ac si naturaliter esset praestitutum, solutum esse dicitur L. 4. §. 7. ff. de re iud. L. 76. ff. de V. S. vid. LAUTERBACH, Colleg. Pandect. L. XVI. Tit. 2. §. 6.
Obst. c. 7. c. 28. X. de iureiur.

VIII.

Fundamentum retentionis est aequitas
Lege probata; *) Dolo enim et contra
aequi-

aequitatem facit, qui ab altero aliquid petit, neque tamen ipse quod debet praestat. ^{b)} Hinc et soli dominus, qui a bonae fidei aedificatore in possessione constituto, domum petit, neque tamen materiae pretium et mercedes fabricorum soluit, doli mali exceptione repelli potest. ^{c)} Quando itaque DD. retentioni non aliter locum relinquunt, quam si causa debendi cum retinenda re habeat connexionem, equidem eam sententiam eo minus probare atque pro vera habere possum, quo magis principia retentionis modo proposita eidem refragantur, cum in eadem causa sit, qui rem sibi debitam petit, neque tamen ipse, quod citra connexionem cum re petita debet, soluit. Accedit quod imperator GORDIANVS ^{d)} eo casu, quo quis alteri tum dato pignore, tum sine pignore credidit, aperte constituat, creditorem etiam ob chirographariam pecuniam pignus retinere posse. Ita vero imperator: *At si in possessione fueris constitutus, nisi ea quoque pecunia tibi a debitore reddatur vel offeratur, quae sine pignore debetur, eum restituere propter exceptionem doli mali non cogaris. Iure enim contendis debitores eam solam pecuniam, cuius*

14 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

ius nomine ea pignora obligauerunt, offerentes audiri non oportere, nisi pro illa etiam satisfecerint, quam mutuam simpliciter acceperunt. Quo casu inter causam debendi et rem retentam nulla plane deprehenditur conexio, et retentio nihilominus ipsa Lege confirmatur.

- a) L. i. §. i. ff. de doli mali et met. except.
- b) L. 12. ff. eod.
- c) L. 14. ff. eod L. 33. ff. de condict. indeb. §. 30. I. de R. D.
- d) L. vn. C. etiam ob chirographar. pecun. pignus retineri posse.

Disf. B. IVSTVS HENNINGIVS BOEHMER Introduct. in Ius Digestor. lib. XVI. Tit. 2. §. 18.

IX.

Non tantum si res fungibilis, sed etiam si res non fungibilis vtenda depositario data, irregulare sit depositum; nam utroque casu depositario quicquam conceditur, quod ex natura contractus non habet. Videlicet VLPIANO *) interprete *depositum est, quod custodiendum alicui datum est*: hinc toties, quoties depositario praeter custodiam a deponente in re deposita vsus conceditur, a regu-

regula recessum, adeoque irregulare depositum constitutum est. Neutro tamen casu negotium, quod sibi persuadent alii, in mutuum vel commodatum degenerat, sed depositum manet. Nam PAPINIANVS ^{b)} ait: *Qui pecuniam apud se non obsignatam, ut tantundem redderet, depositam ad usus proprios conuertit, post moram in usuras quoque iudicio depositi condemnandus est.* Irregulare igitur depositum adhuc effectus depositi producit, adeoque simpliciter pro mutuo vel commodato haberi nequit. Totam tandem res haec est: accedunt dictis casibus quaedam, quibus natura depositi augetur, veluti ut depositarius re deposita utatur, eoque nomine casum fortuitum vel culpam leuissimam deponenti praestet.

a) L. 1. pr. ff. deposit. vel cont.

b) L. 25. §. 1. ff. deposit. vel contr. add. L. 24. ff. cod. Dissentit LUDOVICI Doctrina Pandect. Lib. XVI. Tit. 3. §. 2. ob. L. 24. et L. 26. §. 1. ff. depositi vel contra.

X.

Depositarius ex eo solo tenetur, si quid dolo commiserit, ^{a)} sub quo, ut inter omnes constat, in hac civili causa etiam culpa lata, intelligitur. ^{b)} Praestat igitur depositarius in re

re deposita culpam latam, quod et natura depositi commonstrat, cum ex deposito ille nihil plane capiat utilitatis. Sed hanc latam culpam non in abstracto, verum in concreto tantum praestari CELSVS ^{c)} testatur; ait enim ICTUS: *Quod Nerua diceret, latiore culpam, dolum esse, Proculo displicebat, mihi verissimum videtur. Nam etsi quis non ad eum modum, quem hominum natura desiderat, diligens est, nisi tamen ad suum modum curam in deposito praestat, fraude non caret: nec enim salua fide minorem ius, quam suis rebus, diligentiam praestabit. Qua Lege clarissime cauetur, depositarium obligationi suae satisfecisse fraudeque carere, qui secundum hominum naturam, attamen ad suum modum in re deposita diligens fuit, id est culpam latam in concreto praestitit. Quod si ergo depositarius in re sua exactam diligentiam praestat, eandem quoque in re deposita praestabit: contra, si in re sua improvide atque segniter agit, nec aliam maiorem curam in re deposita praestabit; et huc pertinet quod imperator IVSTINIANVS ^{d)} dicit: eum, qui negligenti amico rem custodiendam tradit, id suae facilitati imputare debere.*

a) §. 3. I. quib. mod. re contrah. obligat.

b) arg. L. 1. ff. Si mensor fals. mod. dixer.

c) L. 32. ff. deposit. vel contra.

d) all. §. 3. I. quib. mod re contrah. obligat.

Leipzig, Diss., 1753

X 237 3094

ULB Halle
007 231 946

3

1753, 20.

DISPUTATIO IVRIDICA
VIGESIMA TERTIA
**SELECTIONA IVRIS
PRINCIPIA**

AD
ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRI XVI. SPECIMEN I. CONTINENS

QVAM
**ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
INDVLTV**

**PRAESIDE
IO. TOBIA RICHTERO**

PHIL. ET I. V. D. NEC NON PROF. PVBL. ET
COLLEGII MINOR. PRINCIP. COLLEGIATO

AD DIEM VII. APR. A. C. N. MDCCLIII.

H. L. Q. C.

PVBLICE VENTILANDAM PROPONIT
CAROLVS HENRICVS KUPPERMANN
GVVENA-LVSATVS.

L I P S I A E
LITTERIS LANGENHEMIIS.

H. D. Gelpke

